

Dichter bij ons (interview lente 2007)

HERMAN DE LEYE, KUNSTSCHILDER

Bekijk dit schilderij. Een Herman De Leye pur sang: geometrie, maar met mate, warm koloriet, een woord – Mélancolie - een zinsnede – Traverser le souvenir d'une douceur. Poëzie en metafysica – de twee gaan wel vaker samen – in beeld gebracht. Om te bekijken, te zien, te mediteren, rust te zoeken en – volgens Herman – om ze te begrijpen, mits je voldoende geduld aan de dag legt. Een gesprek met de kunstenaar.



Op elk van je schilderijen ontwaar ik een woord en een tekst. Toch wel heel typisch voor jou. Wat komt er eerst, het beeld of het woord. Anders gezegd: benoem en becommentarieer je je schilderij of 'illustreer' je een zin, een gedachte? Wat is je uitgangspunt?

Een voorbeeld: iets waar ik nu mee bezig ben. In Parijs, niet ver van le pont des Arts nam ik foto's. (*Herman toont foto's van twee driehoekige verluchttingsroosters op een afgebladderde witte muur*). Ik heb de driehoeken vergroot in mijn schetsboek en als basis gebruikt voor een nieuw doek. Ik vertrek vaak van iets wat ik ergens zie, op stap in een stad, aan zee, details uit interieurtijdschriften ... Hieruit haal ik mijn basisstructuur. De tekening eerst, dan het woord, later het schilderen. Een intuïtief gebeuren. Als het schilderij afgewerkt is, zoek, vind ik een tekst die past bij het woord en het schilderij, die zin plaats ik onderaan, op de zijkant komt een aanvullende tekst. Je ziet ook de omtrekken van figuren, het zijn mijmerende figuren.

Veel mensen kijken niet echt naar een schilderij. Ik probeer woorden beter te laten uitkomen waardoor men verplicht is eerst de woorden te lezen. Misschien gaat men aandachtiger naar het schilderij terug.

Hoelang werk je aan één schilderij?

Het duurt 2 à 3 maanden (in fasen natuurlijk) om een groot schilderij volledig af te werken. Olieverf droogt traag. Het heeft zijn voordelen, het kan achteraf langer bijgevoerd worden.

Wanneer ben je ermee begonnen? Heb je een formele opleiding genoten? Hoe ervaren je je evolutie?

Ik ben al lang met Frans en kleuren bezig. Ben 100% autodidact. Geen academie. Ooit een cursus. Een bloempot op een tafeltje, iedereen er rond en dan maar aftekenen/schilderen. Ik voelde me er niet goed bij, kon het ook niet, heb bewondering voor zij die het kunnen. Wil olieverftechnieken aanleren, zou ooit een 'leermeester' willen ontmoeten die me zijn/haar geheimen wil prijsgeven... Sinds 1997 ben ik gedisciplineerd bezig . Ik schilder elke vrije zondag, ook tijdens schoolvakanties. Ik ben dus een 'zondagsschilder' (*lacht...*). En op reis, Frankrijk, Dordogne, Haute-Provence, Bretagne (= l'atelier en déplacement, en voyage): doeken, verf, borstels, ontwerpen, ideeën verplaatsen zich en hebben invloed op werken met kleinere afmetingen. De doeken moeten zich aanpassen aan de auto

Mijn eerste 'echte' werken dateren van rond 1975, zoals je ziet nogal Vasarely-geïnspireerd, iets later neig ik naar surrealisme à la Magritte misschien. Maar echt figuratief of zuiver abstract is het nooit.



Ik maakte toen mijn omlijstingen zelf, nu niet meer, maak gebruik van doeken met een bredere rand die ik beschilder, en waar ik tekst op schrijf.

Hier heb je twee schilderijen die samen een diptiek vormen; dat doe ik vaker, twee, drie of verscheidene bij elkaar horende schilderijen.

Schilderen is een leuke uit de hand gelopen hobby geworden, waarin ik meer tijd zou willen stoppen. Momenteel geef ik nog voltijds les in het middelbaar onderwijs. Vanaf volgend schooljaar werk ik halftijds. Ik weet niet hoe mijn schilderijen er binnen 3 jaar zullen uitzien. Schilderen zal een belangrijk deel van mijn leven blijven, hoop ik.

Herinner je je nog je eerste schilderij?

Ik was 12 jaar toen ik een boerderijtje geschilderd heb. Een verre tante in Antwerpen kocht het voor 50 frank.

Je werk is herkenbaar, je bezit een persoonlijke stijl, hoe zou je je eigen stijl omschrijven?

Dat laat ik aan hen die mijn werken in woorden willen vatten. Het is verbazend wat mensen erin zien, vaak zijn meningen tegenstrijdig, maar dat is de vrijheid van de toeschouwer, een toeschouwer die mij soms meer inlichtingen geeft over mijn werk dan ik er oorspronkelijk mee bedoeld had: binnenin voel ik dan een glimlach ...

Abstract, jawel. Nooit figuratief geschilderd? Portretten? Een zelfportret?

Vooraf abstract met veelal contouren van mijmerende figuren. Louter figuratief? Ik zou het eerlijk gezegd niet kunnen. Geen zelfportret. Heel vroeger waagde ik mij wel aan een soort surrealistisch palet à la Magritte. Hier bijvoorbeeld een vroeg schilderijtje: een nette, vlakke gevel in een desolaat landschap met in de deuropening geen interieur maar bewolkte lucht en een boom in wintertooi. Eigenlijk moet ik het in de eerste plaats hebben van eigen ideeën die in mij opkomen.

Teksten, ze komen overal terug, een constante in je werk. Waar haal je ze?

Al jaren verzamel ik stukken tekst, gedachten, zinnen. Ik pluk 'flarden' overal waar ik kom, uit tijdschriften, boeken, liedjesteksten, wat ik hoor op TV, radio. Als het interessant klinkt noteer ik het onmiddellijk (heb altijd en overal papier en pen bij me). Daarna schrijf ik zinnen in een spiraalschrift, soms wijzig ik hier en daar. Twee schriften zijn samen mijn 'catalogus' van meer dan 2600 zinnen, mijmeringen. Waar een rood kruisje naast staat is gebruikt op schilderijen.



Wanneer vind je een schilderij goed?

Als ik me goed voelde bij het idee, ontwerp, het maken van, het vinden van de woorden,...

Je bent leraar Frans. Wie zijn je lievelingsschrijvers? Welke romans heb je graag gelezen?

Ik heb geen bepaalde voorkeur, lees veel Franse schrijvers, vooral schrijfsters, zowel hedendaagse auteurs als auteurs uit vroegere eeuwen, biografieën van Franse en internationale schilders. Dat merk je aan mijn bibliotheek (*en passant* lezen we *Nina Berberova*, *Raphaële Billetdoux*, *Emmanuèle Bernheim*, *Elisabeth Barillé...*).

En wie zijn je voorbeelden in de schilderkunst? Je favoriete kunstenaars? Wat betekenden ze voor jou?

Ik lees veel over schilderkunst, ik bekijk aandachtig schilderijen. Zonder dat ik het beseft blijven details in hoofd en gedachten hangen die misschien ooit op doek komen met een persoonlijke interpretatie.

Voorbeelden? Magritte, in het begin, Vasarely. Christo? Zeker de schetsen die Christo maakt als voorbereiding voor zijn projecten. Zoals hij laat ik ook mijn schetslijnen staan, ik veeg ze niet uit en zo blijven ze zichtbaar, wat veel werken een extra dimensie geeft.



Vanwaar de invloed van het Boeddhisme?

Al zeven jaar is onze zoon Dieter intens bezig met het Tibetaans Boeddhisme. Hij verblijft afwisselend in India, Nepal en Tibet, bezoekt heilige plaatsen die voor Boeddhisten belangrijk zijn. Hij kreeg, volgde enorm veel onderricht, initiaties van belangrijke leermeesters. Als ouders hebben we ons verdiept in het Boeddhisme om toch enigszins iets van Dieters leefwereld te kunnen begrijpen. In dit schilderij zie je drie woorden *silence* – *patience* – *absence* die verwijzen naar zijn lange retrainingsperiode. In sommige werken gebruik ik Boeddhistische symbolen o.a. de typische kleuren van de gebedsvlag-

getjes, blauw van de lucht, wit van de wolken, rood van de zon, groen van de oceaan en geel van de aarde. Natuurelementen waar de Boeddhisten een groot respect voor hebben. Ook de kleuren van de gewaden van de monniken, bekend van de Dalai Lama, dit felle, zware saffraangeel en diep roodbruin. Misschien kun je het een vorm van verwerking noemen, een reactie op wat toch een afscheid, een soort loslaten is geweest, een gemis, maar ook een manier om dichterbij mijn zoon te komen. Hoewel de afstand in tijd en ruimte groot is, hebben we een zeer goede 'spirituele' band via e-mail.



Waar heb je geëxposeerd? Volgende tentoonstelling?

Om de drie jaar exposeer ik in eigen huis, samen met Jean-Pierre Roose, keramiek kunstenaar. In Loosdrecht, Nederland, in Vermeulen Art Gallery had ik, in 1997 een tentoonstelling en vorig jaar hingen werken in het mooie kunsthuis Panta Rei in Brugge. Als ik een interessante uitnodiging krijg: OK ...

Ben je nog op andere terreinen als kunstenaar actief?

Om met mijn kleinkindjes bezig te zijn heb ik al mijn artistieke talenten, dus veel fantasie nodig. (lacht...)

Wij worden overspoeld door de nieuwe media. Videokunst is in. Ervaar je dat als een bedreiging voor de schilderkunst?

Nee, helemaal niet, ik vrees dat video-art een te vluchtig medium is, ook voor musea. In je eigen huis is een schilderij iets blijvends, je kunt er lang naar kijken, in wegdromen als het in je leven wat moeilijker wordt (= een vorm van meditatie?), het verplaatsen, een jaar wegstoppen, terughangen, nieuwsgierig zoeken wat de maker ermee bedoeld heeft. Een schilderij maakt geen storende geluiden, is doorgaans niet schreeuwerig, raakt niet defect zoals ik regelmatig ondervond in een museum waar ze een videokunstwerk aangekocht hadden. Het is nu 'trendy' om een degelijk, kwalitatief, ambachtelijk, eerlijk gemaakt schilderij in huis te hebben.



Er schuilt levenservaring in Hermans schilderijen, merken we op. Op één van zijn laatste, grootste? (90 x 200 cm) werken staat de volgende tekst:

« Il nous faudra peut-être toute une vie pour comprendre que tout passe, que seul le changement est éternel.»

Panta rei. Een kosmische gedachte.

HERMAN DE LEYE (°1951, ELSENE).

Leraar Frans.

Sinds 1997 ben ik 'gedisciplineerd' bezig met schilderen.
Werken hangen, staan of liggen ergens in België, Nederland, Duitsland,
Frankrijk, Portugal, Italië, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland en de V.S.A.

*** MATERIAAL ***

Doek (linnen-katoen), olieverf (bewerkt met borstel, spatel, glas), potlood, encre de Chine,
hier en daar eenvoudige gemengde technieken.

**** INSPIRATIE, IDEEËN ****

Er zit in mij (niet enkel beroepshalve) een fascinatie voor de Franse taal.

Als ik ergens Franse zinnen, woorden hoor, lees of kleuren- en vormencombinaties
zie, voel ik de eigenaardige behoefte die te noteren, te bewaren om wat ik dan
aangevoeld heb ooit op doek vast te leggen.

Als ik aan een schilderij begin, besef, weet ik dat telkens weer, spontaan, toevallig,
kleuren, lijnen, vormen zullen opduiken die ik meestal vooraf niet had bedoeld.

Natuurlijk behoud ik steeds 1 bepaalde structuur, 1 kader waarbinnen
ik blijf werken: basistekening(en) - woord(en) – het inkleuren – en net ná het drogen
van de olieverf en vóór het vernissen 1 zin, woorden die bij de gevoeligheid van het
schilderij passen.

***** ONDERWERPEN *****

Schoonheid, onzekerheid, verbeelding, leegheid, zachtheid, tederheid, mysterie,
afwezig zijn, houden van, nostalgie, hoop, stilte, alleen zijn, het Tibetaans Boeddhisme,
iemand missen, (ver)wachten, ontroering, gelukkig zijn, dromen, verwarring, warmte, leven, zoeken,
kiezen, vinden, dromen, verlangen, wenen ...

Als ik schilder heb ik het gevoel dat ik iets vastleg wat anders verloren zou kunnen gaan.
Ik wil gevoelens, ideeën uit hoofd en hart, droom, herinnering, verbeelding op doek vastleggen.

In 1997 hebben Riet en Rinus (VERMEULEN ART GALLERY, Loosdrecht, Nederland) me verteld dat ik
door mijn schilderijen erin slaag om abstractie warmte te geven, mede door de titels, zinnen (in het
Frans...) die neigen naar 1 gedicht.

Dit vond ik 1 erg gevoelig compliment: ik heb ABSTRACTIE WARMTE GEVEN
maar in me opgenomen als streefdoel voor elk schilderij.

**LA PEINTURE, C'EST FAIRE PART AU MONDE DE SA PROPRE RENCONTRE
AVEC L'EXISTENCE.**

SCHILDEREN is de omgeving laten kennismaken met een stuk eigen levenservaring.

Al mijn schilderijen draag ik op aan hen die ze niet alleen bekijken maar ook het geduld kunnen
opbrengen ze te begrijpen.

*Herman De Leye woont in de Doornlaan 9 te Zedelgem.
Wens je uitgenodigd te worden op de volgende tentoonstelling?
Stuur dan een mailtje naar hdlad@telenet.be*

(bma)

